

18. Festival mediteranskog filma Split: Izveštaj o realizaciji programa

Za osamnaesti po redu Festival mediteranskog filma Split, koji se održao od 12. do 21. lipnja 2025. godine, prodano je preko 10 tisuća ulaznica čime je zadržao titulu omiljene manifestacije koja slavi film. Pohodilo ga je nikad više gostiju iz inozemstva, a tijekom deset dana na četiri lokacija prikazano je preko sto filmova iz 37 zemalja. Na zatvaranju festivala gostovao je slavni holivudski glumac Steve Buscemi, koji je u Split stigao u suradnji FMFS-a i Slano Film Daysa.

Premijerne projekcije i gostovanja filmskih djelatnika opširno su pratili i vodeći hrvatski mediji: Nova TV i HTV s uključenjem uživo u središnjim informativnim emisijama, HTV s priložima objavljenima u nizu emisija, a brojnim najavama i izvještajima Jutarnji list, Slobodna Dalmacija, Nacional, Tportal, Index.hr, 24Sata...

"FMFS je jedan od mlađih filmskih festivala u Hrvatskoj, ali je riječ o festivalu koji je i po veličini i važnosti posljednjih godina silno narastao." (Jurica Pavičić)

Večernje projekcije održavale su se istovremeno na više lokacija, uz Ljetno kino Bačvice i kinoteku Zlatna vrata, po četvrti put izvrsno je funkcioniralo kino unutar bedema Tvrdave Gripe, a odlično prihvaćena novina bilo je četvrto besplatno kino u strogom centru Splita, u najvećoj zelenoj zoni - Đardinu.

Tijekom deset dana festivala prikazano je preko sto filmova iz 37 zemlje, a osjetno je povećan broj inozemnih filmaša koji su stigli u Split predstaviti svoje filmove: Amel Guellaty, Tolga Karaçelik, Steve Buscemi, Aitor Arregi, Jon Garano, Eduard Fernandez, Pilar Palomero, Patricia Lopez Arnaiz, Pedro Martín-Calero, Malena Villa, Paolo Marinou Blanco, Steve Bache, Hesham Marold, Aisha Elsadda, Theresa Manes, Tugce Karacelnik, Brian Durnin, Sullivan Thomas...

Filmovi u konkurenciji u dugometražnom programu "Mediteran" te kratkometražnom programu "Ješke" bili su redom hrvatske premijere, a novčana nagrada od 3.000 eura za najbolji kratki film i dalje je najviša u regiji.

Dugometražni program Mediteran

Čast da otvori 18. FMFS pripala je redateljici Amel Guellaty koja je osobno predstavila svoj uzbudljiv i dirljiv film ceste "Odakle vjetar dolazi", u kojem su vrhunske uloge odigrali karizmatični glumci Eye Bellaghe i Slima Baccare.

Tijekom festivala često se čulo - "hola", jer je s Pirineja stiglo pet dugometražnih španjolskih premijera, ali i brojni filmaši, među njima izdvajamo poznate glumce Patriciu Lopez Arnais i Eduarda Fernandez. Nakon ovogodišnjeg Cannesa, gdje je osvojio Nagradu žirija, Splićani su prvi gledali "Sirat" nagrađivanog španjolskog redatelja Olivera Laxea.

Triler "Marco" snimljen je prema istinitoj priči o karizmatičnom muškarcu koji se godinama u javnosti lažno predstavljao kao preživjeli zatvorenik u nacističkom koncentracijskom logoru. Film su predstavili redatelji Aitor Arregi i Jon Garaño ("Div", "Cvijeće"), ali i glavni glumac Eduard Fernández koji je za ovu ulogu nagrađen Goyom.

Redateljica Pilar Palomero i glavna glumica Patricia López Arnaiz u Splitu su predstavile "Odsjaj", nježnu dramu o složenosti obiteljskih odnosa za koju je upravo ova glumica nagrađena u San Sebastianu za najbolju žensku ulogu.

Isabel Peña, koja je s Rodrigom Sorogoyenom potpisala scenarij za "Zvijeri" (FMFS pobjednik 2023. godine), vratila se u "Proganjanju" napetom i inovativnom hororom mistične atmosfere. Prvijenac je to Pedra Martína-Calere za čiju režiju je dobio nagradu u San Sebastianu, a splitskoj publici ga je, uz redatelja, predstavila i glavna glumica Malena Villa.

Peta španjolska dugometražna premijera bila je snažna i dirljiva drama "Gluha" za koju je redateljica Eva Libertad na Berlinaleu nagrađena nagradom publike u programu Panorama, te nagradom CICAIE mreže kina.

Nakon velikog uspjeha "Uvijek postoji sutra" u hrvatskim kinima, na FMFS-u su premijerno prikazana dva nova talijanska kino hit filma. "Do ludila" je urnebesna romantična komedija talijanskog redatelja Paola Genovesea, poznatog po hit filmu "Potpuni stranci", a "Dječak s ružičastim hlačama" redateljice Margherite Ferri nas kroz istinitu priču upozorava na važnost tolerancije i opasnosti vršnjačkog nasilja. U Italiji ga je pogledalo milijun i dvjesto tisuća gledatelja.

"Souleymanova priča" u Cannesu je osvojila žiri, nagradu FIPRESCI za najbolji film, a izvrsni Abou Sangare nagrađen je za najbolju mušku ulogu. S najvećeg svjetskog festivala, u programu FMFS-a našla se i francuska humoristična glazbena drama "Fanfare" redatelja Emmanuela Courcola.

Na FMFS je premijerno prikazana i vizualno impresivna drama o odrastanju "Dobre djevojke" Urške Djukić, koja je premijerno prikazana u Berlinu, a Portugalac Paolo Marinou-Blanco splitskoj publici predstavio je "Sanjajući lavove" apsurdnu (tragi)komediju o eutanaziji. Redatelj Yousef Abo Madegem potpisuje "Eid" prvi beduinski dugometražni film ikada koji je FMFS publici pružio neprocjenjiv uvid u beduinsku kulturu.

Izvan konkurencije gledao se i domaći dokumentarni film "Škola hodanja 2" Jelene Novaković, u kojem je donijela životnu priču i umjetničku karijeru svjetski priznatog animatora Borivoja Dovnikovića Borda.

Programi "Parangal" i "Druga strana Mediterana"

Festivalski programi dugometražnih filmova "Parangal" i "Druga strana Mediterana" na sjeveroistočnom bastionu Tvrđave Gripe donijeli su naslove iz produkcija van zemalja Mediterana, a za koje smatramo da hrvatska publika zaslužuje da ih vidi na velikom platnu. Među njima je bio češki film "Valovi", povijesni triler redatelja Jirija Madla inspiriran istinitom pričom, drugi najgledaniji film ikad u češkim kinima.

"Kasna smjena" je švicarsko-njemački film u kojem glavnu ulogu ima maestralna Leonie Benesch ("Teacher's Lounge", "The White Ribbon"), a koja je pripremu odradila u bolnici uz mentorstvo medicinske sestre s intenzivne njege. Redateljica Petra Volpe inspiraciju za film koji je stigao s Berlinalea, pronašla je u knjizi u kojoj mlada medicinska sestra Madeline opisuje stresnu svakodnevicu.

Psihološka drama "Armand" redatelja Halfdana Ullmanna Tøndela, unuka kultnog Ingmara Bergmana čiji se filmski utjecaj može osjetiti u filmu, premijerno je prikazana u programu Un Certain Regard filmskog festivala u Cannesu, gdje je dobila nagradu Camera d'Or.

Na FMFS se svojim novim filmom "Snovi" vratio Michel Franco (prije tri godine prikazan je njegov "Zalazak sunca") u kojem naslovnu ulogu igra slavna Jessica Chastain. Redateljica Urzula Barba Hopfner donijela je humornu meksičku dramu "Corina" u kojoj je u glavnoj ulozi Cristo Fernández, poznat iz serije "Ted Lasso".

U Splitu je premijerno prikazan i najbolji film programa "Giornate degli autori" posljednje Venecije, brazilski film "Manas" nastao po istinitim događajima na delti Amazone. Redateljica Marianna Brennand je inače dokumentaristica, a ovaj debitantski igrani film je rezultat 10-godišnjeg istraživanja teme seksualnog zlostavljanja djece u amazonskim selima.

Na FMFS je gostovao i njemački redatelj Steve Bache, koji u "Zabranjeno psima" pristupa kontroverznoj tabu temi pedofilije iz dosad neviđene perspektive, donoseći emotivnu i potresnu priču koja je gledateljima uvjereni smo ostala dugo u sjećanju nakon posljednje scene.

U kinu na tvrđavi Gripe prikazana je i uzbudljiva istinita priča o nastanku kultnog live albuma "The Köln Concert" i entuzijastičnoj djevojci koja je stavila sve na kocku radi vjere u moć glazbe, ali i "Detektivi iz kvarta" redatelja Briana Durnina, uzbudljiva i dirljiva priča o dječjim snovima u teškim vremenima.

Humoristična drama o disfunkcionalnoj obitelji nizozemskog redatelja Aarona Rookusa ("Goodbye Stranger", FMFS 2023.) živopisni je mozaik u kojem se svatko može pronaći, a dirljiva obiteljska drama "Nježno lišće" s talentiranom Lill Berteloot u glavnoj ulozi, debitantski je dugometražni film belgijsko-japanske redateljice Miwako Van Weyenberg. "Nježna sestra" je debitantski dugometražni film njemačke redateljice Sarah Miro Fischer u kojem istražuje intimni odnos brata i sestre te sposobnost prihvaćanja neugodne stvarnosti vezane uz nama najbliže osobe.

18. FMFS je zatvorila nesvakidašnja crna komedija "Plitka priča o piscu koji je odlučio pisati o serijskom ubojici" sa snažnom glumačkom postavom koju predvode Steve Buscemi, John Magaro i Britt Lower. Splitskoj publici osobno ju je predstavio turski redatelj Tolga Karaçelik poznat po hit filmu "Leptiri" (Kelebekler), ali i glavni glumac Steve Buscemi.

Program "Ješke"

"Ješke" su od prošle godine postale međunarodni program jer je objedinjena konkurencija domaćeg i mediteranskog kratkog filma, zbog čega je ovaj program postao i međunarodno relevantan. Autoru najboljeg filma je bila osigurana i značajna nagrada u iznosu od 3.000 eura, što je najveća financijska nagrada u okruženju.

Na taj način kratkoj formi nastavlja se davati glavni natjecateljski fokus na FMFS-u, prime time termin pred stotinama gledatelja, a od sad su hrvatski autori uz bok najboljim europskim redateljima kratkog metra.

Prve filmske minute 18. FMFS-a pripale su kratkom filmu "Šala mala" Trifuna Sitnikovskog, nastalog u hrvatsko makedonskoj koprodukciji. Program Ješke donio je 15 kratkometražnih filmova iz cijelog Mediterana, sve redom hrvatske premijere, a izdvojili su se još i "Grčke marelice" Jana Krevatina, "Zubi krokodila" Filipa Herakovića te film nastao u portugalsko-hrvatskoj koprodukciji "Tako te volim" Maria Maceda.

Odluku o pobjedniku donio je žiri u kojem su bili Veljko Popović (lanjski pobjednik i jedan od redatelja filma "Žarko razmazit ćeš dite"), nagrađivani producent Danijel Pek ("Čovjek koji nije mogao šutjeti", "Murina") i umjetnički ravnatelj Pulskog filmskog festivala, te turski redatelj Tolga Karacelik čiji je prvi američki film prikazan na zatvaranju festivala.

Besplatno kino za program "Festivali u gostima"

Četvrto FMFS open air kino preselili smo u susjedstvo Dioklecijanove palače, na najveću zelenu površinu u centru Splita - kultni Đardin. Ideja Festivala bila je u večernjim satima ponuditi besplatan kulturni sadržaj zbog kojeg će Splićani i tijekom sezone imati razlog prošetati do Dioklecijanove palače, a istovremeno stranim posjetiteljima dati informaciju da se održava "fešta filma" - kojoj se mogu pridružiti na lokacijama van strogog centra.

Program su otvorili splitski UMAS-ovci, dan iza u goste je stigao Blokadni FEST, kojeg su srpski studenti organizirali u blokiranim gradskim prostorima i fakultetima. Najbolje iz svojih kratkih programa prikazali su i Sarajevo Film Festival, Zagreb Film Festival, ZagrebDox, Postira Seaside Film Festival te Animafest.

mali meDITErAn

Djeca rođena u digitalno doba od malena su izložena sadržajima na velikim i malim ekranima. Kroz pomno odabrane filmske programe, FMFS je nastojao najmlađu publiku upoznati s kvalitetnom domaćom i europskom produkcijom, približiti im Festival i nezavisna kina te poticati obrazovanje kroz zabavu. U sklopu programa mali meDITErAn tako su se i ove godine prikazali animirani i igrani filmovi - kratke i duge forme - za sve uzraste.

Isticale su se dvije sinkronizirane premijere, uzbudljiva animirana avantura "Aisha" za sve uzraste, smještena u egzotični krajolik Andaluzije, te nizozemski "Tomi Tom i izgubljeni plišani medo", film napravljen za najmlađu djecu s idejom da im to bude jedno od prvih kinematografskih iskustava zbog interaktivnog karaktera filma.

FMFS Industrija i edukacija

S jasnom misijom obrazovanja kroz zabavu, izazove, koji su se izmjenjivali kroz godine, koristili smo kao priliku za razvoj programa Industrija i pokrenuli niz uspješnih programskih aktivnosti, koji se svake godine željno iščekuju, a koje smo ove godine obogatili novim i uzbudljivim aktivnostima.

Program je započeo interaktivnom radionicom za djecu koja je rezultirala kratkim animiranim filmom, koji je nastajao u nekoliko etapa s Hanom Tintor, Petrom Cicvarić i Ivanom Đuričićem.

I ovog puta tu je bila omiljena radionica "Daj svoj glas za kino!", koju je ove godine vodio glumac i redatelj Ivan Đuričić u Pilot studiju, kao i radionica izrade filmskih plakata u suradnji sa Split Nomad Gallery, koju su vodile Ivana i Julija Antunović.

Radionicu razvoja vlastite videoigre "Od ideje do videoigre" ponovno je vodio Matej Blašković, a ove godine se nadopunjavala programom Hrvatskog audiovizualnog centra pod nazivom "Kino, igra, film" - tijekom kojeg smo, uz kratkometražni program i analizu filma, predstavili novu videoigru "Bura - The way the wind blows", autorice Ree Budić.

Novost je scenaristička radionica "Script Spot", koja je bila namijenjena projektima igranih filmova za djecu i mlade od 5 do 15 godina, a sudionike je mentorirala danska scenaristica, redateljica i producentica Mariella Harpelunde Jensen.

Velik interes izazvala je nova radionica za glumce "Self Tape", s kojom smo odlučili staviti fokus na vidljivost hrvatskih talenata na međunarodnom tržištu i njihovom što boljem predstavljanju, a vodili su je proslavljeni casting direktori Kate Rhodes James i Francesco Vedovati.

Za hrvatske nezavisne kinoprikazivače, u suradnji s Europa Cinemas, organiziran je Bootcamp trening, a uz radionice donijeli smo i zanimljive razgovore o filmovima, ali i važnosti različitih lokacija i talenata te adresiranjem ključnih problema u (online) životima mladih koji, više no ikada, konzumiraju digitalne sadržaje u različitim oblicima.

Nagrade 18. FMFS-a

Udicu FMFS-a za najbolji dugometražni film iz programa "Mediteran" i novčanu nagradu od 2.000 eura, osvojio je španjolski film "Gluha" redateljice Eve Libertad zbog "snažnog, intimnog i ljudskog prikaza žene koja se nosi s majčinstvom i identitetom u svijetu koji je često ne razumije", stoji u obrazloženju žirija u kojem su bili Ana Lazarević (predsjednica Mreže kinoprikazivača Crne Gore), Gregor Janežić (Kulturni dom Cerknica Slovenija) i Filip Zadro (Kino Tuškanac Zagreb). Posebno priznanje dodijelili su filmu "Sulejmanova priča".

Istom filmu, nagradu je dodijelio i žiri mladih zbog, kako su rekli, "maestralne glume, vrsnog scenarija i surovog prikaza stvarnosti koja nas okružuje".

Nagradu publike u glavnom programu "Mediteran" osvojio je talijanski film "Do ludila" s impresivnom prosječnom ocjenom 4,83, dok je u programu "Parangal" pobjedu odnio irski film "Detektivi iz kvarta" s ocjenom 4,74.

FMFS ima najveću novčanu nagradu u regiji kad je u pitanju kratkometražni film, a 3.000 eura za najbolji film u programu "Ješke" otišlo je španjolskom filmu "Plava zemlja" mlade redateljice Marine Auclair March. Odluku je donio žiri u kojem su bili turski redatelj Tolga Karacelik, Danijel Pek (producent i umjetnički ravnatelj Pula Film Festivala) i Veljko Popović, prošlogodišnji pobjednik programa "Ješke".

U svom obrazloženju istaknuli su kako je "Plava zemlja" cjelovit i precizan film u svakom aspektu zanata: scenariju, režiji, glumi, kinematografiji, montaži, kostimografiji i produkcijskom dizajnu, te kako je svaki kadar prožet Mediteranom. Posebno priznanje dodijelili su filmu "Bok mama, ja sam, Lou Lou".

Publika je svojim glasovima za "Ješke" nagradu od 1.000 eura osigurala kratkom filmu "U Centru" kojeg je režirao Luso Martinez.

Zaključak

18. FMFS se i ove godine održao uz potporu Kreativne Europe potprograma MEDIA, što nam je dodatno omogućilo rast u svim segmentima organizacije i produkcije. Uspješno smo nastavili suradnju s brojnim sponzorima i medijskim pokroviteljima, ali i sklopili ugovore s novima, što su sjajni primjeri partnerstva privatnih tvrtki i organizacija u kulturi.

Posjetiteljima su i ove godine pružene tehnički besprijekorne digitalne projekcije na sve četiri festivalske lokacije. Mahom rasprodane projekcije, posebno u Ljetnom kinu Bačvice, i dobro posjećeni popratni programi, govore o pripremljenosti i uigranosti naše ekipe, te entuzijazmu koji je pogonsko gorivo svake godine pri kreiranju ove iznimno zahtjevne kulturne manifestacije.

Publika koja nas svake godine podržava vjerujemo da prepoznaje naš entuzijizam i zato smo najsretniji što ih ni ove godine nismo iznevjerili, već smo im omogućili kvalitetno, europski relevantno, a opet njima blisko festivalsko filmsko iskustvo.